

Virgöl 3 Temmuz

Emin Reşah

2020-07-04 21:57:23+0300

- Homoseksüeller hakkında yazmalı mıyım? İnsanların *mutlak* olarak ele aldığı, saçma bir idealizme yakayı kaptırınca kurtulamadıkları *eşitlik* havariliğine ihtiyaç duymuyorum. Bu zamanın en tuhaf fikirlerinden biri bu. İnsanlara nasıl olup da *eşitlik* sunacağımızı söylemeden, bunun şartlarını oluşturmadan ve bunun *bugün imtiyazlı olanlar* için de anlamlı olduğunu göstermeden bir yere gitmek bence mümkün değil. Ben neden kendi imtiyazlarımı senin uyduruk ideallerin için kurban edeyim? Tabii ki o idealler için benim hayatımı zehir ederek buna *razı* edebilirsin ama bu *yoklukta eşitlik* anlamına geliyor büyük ölçüde ve benim huzurum olmayacaksa, senin de huzurun olmayacak.
- Saçma ideallerden kastın nedir? İnsanların *çağdaşlık* adına sunduğu hemen her şeyin artık *saçma idealler* başlığı altına yazılması gerektiği kanaatindeyim. Bunların çoğu *sosyal sinyal* mesabesinde, insanların birbirlerine *bakın ben de sizdenim* demek için kullandığı davranışlar. Bakın ben de sizdenim ve ne kadar da çağdaş ve hoşgörülü ve yumuyumuşak bir insanım. Bunun beni neden rahatsız ettiğini izah etmek zor: Bir yerde bu *ideallerin* insanın gerçekliğiyle bir ilgisi olmadığını ve *tamamen dini* veya *tamamen kurgusal* bir hüviyeti olduğunu düşünüyorum. Veganlık mesela. Bunun insanın et yiyen bir hayvan olmasını inkar etmek üzerine kurulu bir *din* olduğu kanaatindeyim. Dini düşünce kendi toplumsal gerçekliğini üretmeye çalışır. *Yoksa siz hala et yiyen canavarlardan mısınız?* Evet, ben o cavanarlardanım, hatta eskisine nazaran daha çok yiyorum ve gördüğüm kadarıyla zaten insanın bugün tüketebildiği ve (bugünkü bozuk haliyle bile) onbin sene öncesindeki haline en yakın gıda et. Buradan bir suçluluk üretmek tam olarak *din* olduğunun göstergesi. Et yiyen insanlar olduğumuzdan utanıyoruz, aynen Hristiyanların *ilk günah* için utandıkları gibi. *Biz ezelden beridir et yedik, milyonlarca sene önce ormanlardan çıkıp, açık arazilerde yaşamaya başlamamızın sebebi de çeşitli formlarda (ilik, salyangoz vs.) et yiyor olmamız. Bundan neden utanmam gerekiyor?*
- İnsanın hayatına anlam katan bütün metafizik inanç sistemlerine *din* demek istiyorum.
- Sosyal sinyaller bütün dinlerin temeli. *Ben et yemekten feragat ediyorum*

ve bu beni senden daha iyi bir insan yapıyor. Buradaki alt metni tüm dinlerde bir şekilde bulursun. İnsanın *anlam arayışından* kaynaklı bir durum. Kendimizi olduğumuz halimizle kötü hissediyoruz, buna bir çare lazım, bir şekilde bize anlam verecek, bu anlamsız hayatlarımızı anlamla dolduracak bir şeyler lazım. Din burada devreye giriyor. *Din* derken de geniş anlamda, milliyetçilik de böyle bir anlam veriyor, veganlık da, homoseksüellik de. Adam hasbelkader hemcinsine ilgi duyuyor ama hayatının anlamını başka şeyde değil de, bunda aramasın için bir anlam arama ihtiyacı duyması gerektiriyor. Konu homoseksüellik değil, konu *anlam*. Bunların hepsi *sosyal sinyaller*. Başörtüsü de öyle mesela, belli bir geleneğe mensup olduğunu ve hayatına dair anlamı orada aradığını gösteriyor.

- Hiçbir sosyal sinyal vermeden yaşamın mümkün mü? Bence değil. *Sosyal sinyal vermemek* de bir sinyal. İnsanın sosyal sinyal vermeden yaşaması mümkün değil ama yaptıklarının *sosyal sinyal* olmadığını iddia ederek yaşaması mümkün. *Veganlık bir dindir* dediğimde *n'alakası var* demeye çalışıyorlar. Mutlak ve doğal olduğunu iddia etmek bütün dinlerin ortak fikri, kimse *ben şu yandaki dinden daha az doğrudum* demiyor, *az ötedeki cemaat hakikate bizden daha yakın* demiyorlar. Bu da *yaptığımız aslında sosyal sinyal değil, fıtrata uygun bir şey* demeye geliyor. Belki öyle, belki de değil, ancak bir *fıtratın* olduğu ve belli bir dinin, düşüncenin bunu tam 12'den vurduğunu iddia etmek hayli uzun mesafeli atışlar. Bunlar çok su götürür kanaatimce.
- Homoseksüellik için de benzer şeyler söylenebilir. Bu eğilimler bir şekilde insanda mevcut olabilir, ancak bunların *fıtrat* olduğunu söylemek ve *LGBTQ* dininin bunları daha iyi izah ettiğini iddia etmek ayrı bir duruş gerektiriyor. Biz de daha klasik ve daha *eski kafalı* insanlar olarak şunu söylüyoruz: Bunlar (veganlık, LGBT ve sair modern dinler) bizi buraya getiren, dünyamızı ve medeniyetimizi oluşturan dinlerden değil, ben atalarımızın normal evlilikler yaptığını ve et yediğini biliyorum. Yoksa burada olmazdık. Ancak anlam ihtiyacını klasik olanla karşılayamadığımız için kendinizi bu şekilde ifade etmeye çalışıyorsunuz.
- Sorun da, benim açımdan, *klasik anlam üreticileri bu insanlara neden yetmiyor?* diye bir form alıyor bu durumda. Bir insanın kendini cinsel yönelimiyle ifade etmeyi diğer kimliklerden daha muteber bulmasının sebebi nedir?
- Kendini dini düşünce olarak pazarlaması bir düşüncenin *daha anlamlı* olmasını getirmiyor. Başka bir düşüncenin *din* alanında iddiası olmaması *dinin* vazifesini elinden almamasına sebep değil. Bilakis hayatımızı hangi düşünceler belirliyor, din mi, seküler düşünceler mi? Genelde ikincisi ve bu ikincisi bu sebeple daha güçlü.
- Klasik dini düşünce zorlanıyor, çünkü bir yandan bir mutlak ileri sürüp, bunu yüzlerce yıl sürdürmek zor. Yeniden yorum, tecdit, tefsir ve sair faaliyete duyulan ihtiyaç da bundan. Eskiden daha kolaydı ancak o za-

man bile *Allah'ın üzerimizdeki yardımı* kesilse insanların kalplerinde şüphe doğardı. Eski dinlerin yıkılıp, eski tanrıların unutulup, yeni tanrıların revaç bulmasındaki sebep de bu olsa gerek.

- Modern zamanda *yeni tanrılar* kendilerini tanrı olarak göstermiyor. Hayata anlam veren herhangi bir düşünceye sarılmak ve bununla yaşamaya çalışmak mümkün. *Dünyaya para hükmediyor* veya *bunların hepsi Amerika'nın oyunu* gibi düşünceler bile bu işlevi görebiliyor, çoğu için uzaklardaki Tanrı'nın hayatımızdaki etkisi sıfıra yakın.
- Bu basit tanrıların yetmediği yerde daha karmaşık tanrılar devreye giriyor. Seküler olunca bunlara iman etmek de daha kolay. *Seküler tanrı* daha renksiz, kokusuz ve hayatımızdaki varlığını gizlemesi daha kolay. Daha kolay olduğu için bizi sorumluluk almaktan da koruyor. Kendisi için cihad etmemizi bekleyen tanrılara bedel ödemek zor çünkü.
- Ancak bir yandan da tabii ki bedel ödüyor olmak daha büyük anlamlar katıyor. İnsanın kokusuz ve hayatına sindiği belli olmayan bir tanrıdan edineceği *anlam* derin ve sahici değil, bunun yerine ortalığa çıkıp herkese ilan ettiği tanrının verdiği anlam daha derin ve tatmin edici.
- İnsanların anlam arayışlarında kadim dinler giderek daha az rağbet görüyor. Dindarlar dahi hayatlarına başka yerlerden başka *anlamlar* katmak zorunda. Din *cool* olmaktan çıkıyor, dini *canlı* ve *rağbet* gören bir hayat tarzı gibi değil, *eskilere saygı* üzerinden anlatmaya çalışıyoruz. Bunun etkisinin ne kadar sürebileceğini bilmiyorum ama bu haliyle din yaşasa da, ölse de *alternatif anlam arayışlarına* çerçeve ve bahane sunmaktan daha ileriye gidemiyor.
- *Biz neden geri kaldık?* sorusunun altındaki maksat da bu. *Tanrımız bizi neden yalnız bıraktı?* Buna 20. yüzyıl başında neşet eden *modern İslamcılık Allah'ın emirlerini yerine getirmediklerimiz için* diye kısa bir cevap veriyordu, *yeterince müslüman olmadığımız için Allah bizi terketti* veya *gavurlar bizden daha müslümanca yaşadıkları için bize değil, onlara yardım ediyor.*
- Neticede bu cevaplar da eskiyi ve yeniyi bağdaştırmaya çalışan anlam arayışları, bir şekilde kendimizi yeniden inşa etme arayışı. *Bizim adımız müslüman ama gavurlar bizden daha müslümanca yaşıyor, çünkü onlarda daha çok adalet var* gibi düşüncelerin İslam'ın ne olduğuyla ilgili görmezden geldiği önemli taraflar var ve bu laflar aslında basit bir savunma mekanizmasından daha mühim değil. Bundan başka bir de *günler aramızda dönüp durur, bize de bu düştü* mevcut. Bu daha doğru çünkü İslam aleminin *geriliğinin* sebebi belki de kendisinde değil, çevre şartlarındadır. Yapacak bir şey yoktuysa, atalarımıza dönüp *sizin yüzünüzden geri kaldık* demek de önemini kaybediyor.
- Günümüzdeki asıl sorun dini düşüncenin ve anlam *üreteçlerinin* kimseyi tatmin etmeyen bir hale gelmesi. Seküler dinler bu sebeple daha cazip

görünüyor. Dünyayı daha iyi açıklıyor, hayatımıza daha az müdahale ediyor ve bize daha somut anlamlar veriyorlar. Bu tarihte de böyle olmuş olmalı, Hristiyanlık insanlara Paganizme göre daha iyi ve cazip bir *anlam* sunduğu için yayılmış olmalı ve İslam da Hristiyanlığa nazaran yine daha cazip bir anlam sunmuş olmalı. Şimdilerde *hem müslüman, hem Kemalist, hem müslüman, hem bilimci* veya *hem müslüman, hem demokrat* olma ihtiyacı da mesela bu *geçiş devirlerinden* birinden olduğumuzu gösteriyor. İslam'ı bırakmayı gözümüz yemiyor çünkü *eskiye, ataya* ve *ana babaya* hürmetimiz var ancak bize yetmediğinin de farkındayız. Muhtemelen bir zamanlar hem Jüpiter'e saygı duyup, hem İsa'ya tapan insanlar vardı, onların çocukları sadece İsa'ya taptilar. Bizim de sonumuz böyle olacak ama *alternatif anlam merkezlerinden* hangisinin kazanacağını şimdilik göremiyoruz.